

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**B. Alberti Doctoris Magni ex Ordine Prædicatorum
Episcopi Ratisponensis De Adhærendo Deo Libellvs**

**Johannes <de Castello>
Albertus <Magnus>**

Antverpiae, 1621

Liber B. Alberti De Adhærendo Deo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44148

B. ALBERTI
 DOCTORIS MAGNI
 ex Ordine Prædicatorum
 EPISCOPI RATISPONENSIS
 D E
 ADHÆRENDO DEO
 LIBELLVS.

CAPVT I.

*De vltima & summa perfectione
 hominis, quantum in hac vita
 possibile est.*

COGITAVI mihi ali-
 quid vltimatè (in quan-
 tum possibile est in hu-
 ius exilij & peregrina-
 tionis immoratione)
 depingere, scriptitando
 de & super ab omnibus plena & possi-
 bili abstractione, & cum solo Domino

A 4

Deo

§ B. ALBERTI MAGNI

Deo expedita, secuta, & nuda firmaque
adhæfione: præfertim cùm ipsius Chri-
stianæ perfectionis finis sit charitas,
qua Domino Deo adhæretur. Ad quam
quidem adhæfionem charitativam om-
nis homo de necessitate salutis tenetur;
quod fit præceptorum obseruantia, &
diuinæ voluntatis conformitate: quo-
rum obseruantia excludit omne quod
repugnat charitatis essentiæ & habitui;
cuiusmodi sunt peccata mortalia. Reli-
giosi verò adstrinxerunt se etiam ad
Euangelicam perfectionem, atque ad ea
quæ supererogationis & consilij sunt,
per quæ expeditiùs ad vltimum finem,
qui Deus est, peruenitur: per quorum
obseruantiam excluduntur ea etiam
quæ impediunt actum seu feruorem
charitatis, quò minùs possit quis in
Dominum Deum ferri; cuiusmodi sunt
abrenuntiatio omnium rerum, corpo-
ris insuper & animæ, professionis dum-
taxat voto excepto. Quoniam quidem
*spiritus cùm sit Dominus Deus, & eos
qui adorant eum, in spiritu & veritate
oportet adorare; id est, cognitione &
amore, intellectu & affectu, ab omni-
bus phantasmatis nudis. Hinc est &
illud*

Ioan. 4.

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 9
illud Matth.6. *Cum adoraueris, intrain* Matth.6.
cubiculum tuum, id est, cordis tui inti-
ma: & *clauso ostio*, scilicet sensuum
tuorum, & inibi corde puro, & con-
scientia bona, & fide non ficta *ora Pa-*
trem tuum in spiritu & veritate *in abs-*
conso. Quod tunc congruè fit, cum ho-
mo ab omnibus alijs fuerit exoccupa-
tus & exutus, & totus intra se receptus;
vbi vniuersis & singulis exclusis &
oblitis, coram Iesu Christo, tacito ore,
sola mens desideria sua securè Domino
Deo suo fiducialiter pandit, ac per hoc
toto cordis & amoris affectu se in eum
intimissimis medullis omnium virium
suarum sincerissimè ac plenissimè dif-
fundit & immergit, dilatat & inflam-
mat, & resoluit in se.

CAPVT II.

*Qualiter quis omnibus alijs spretis
soli Christo inhereat & intendat.*

VERVMTAMEN quicumque talem
statum aggredi & ingredi deside-
rat & satagit, opus est omnino, vt velut
clausis oculis & sensibus, de nullo se

A 5 peni-

penitus implicet aut perturbet, sollicitus sit aut curet; sed cuncta tamquam impertinentia & noxia ac perniciofa funditus excutiat. deinde se totum intra se recipiat, nec aliud vnquam obiectum inibi mente attendat, quàm solum Iesum Christum vulneratum; sicque per eum in eum, id est, per hominem in Deum, per vulnera humanitatis ad intima diuinitatis suæ, sedulo & obnixè intendat: ibique se suaque singula ac cuncta, indiscussè, suæ infatigabili prouidentia committat expedite & securè, iuxta illud Petri: *Omni sollicitudinem proiicientes in eum*, qui potest omnia. Et iterum: *Nihil solliciti sitis*. Et rursus: *Iacta cogitatum tuum in Dominum, & ipse te enutriet*. Et iterum: *Mihi adharere Deo, bonum est*. Et: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper*. Et Sponsa in Canticis: *Inueni quem diligit anima mea*. quippe *venerunt mihi omnia bona pariter cum illa*. Nempe hic est thesaurus ille caelestis absconditus, nec non margarita pretiosa, quæ præ omnibus comparata fiducia humili, conatu instantissimo, taciturnitate tranquilla, etiam vsque ad corporalis commodi, laudis

1. Pet. 5.

Philip. 4.

Psal. 54.

Psal. 74.

Psal. 15.

Cant. 3.

Sap. 7.

DE ADHÆRENDO DEO LIB. II
dis vel honoris iacturam, in fortitudine
spiritus quæritur. Alioquin quid pro-
ficit Religiosus, si totum mundum lu-
cretur, & animæ suæ detrimentum pa-
tiatur? Aut quid releuat status, profes-
sionis sanctitas, perfectionis habitus,
tonsura, & exterioris dispositio conuer-
sationis; sine vita in spiritu humilitatis
& veritatis, ubi Christus habitat per
fidem charitate formatam? Hinc est il-
lud Lucæ 17. *Regnum Dei intra vos est,* Luc. 17.
quod est Christus Iesus.

CAPVT III.

*Quæ sit conformitas perfectionis
hominis in hac vita.*

PORRO quantò plus mens sollicita
est ad ista inferiora & humana co-
gitanda & tractanda, tantò plus à supe-
rioribus & cælestibus per deuotionis
intima elongatur: & quantò feruentiùs
ab inferiorum memoria, affectu & in-
tellectu ad superiora sensus colligitur,
tantò perfectior erit oratio, & purior
contemplatio: quia simul perfectè non
potest esse vtrisque intenta, quæ sicut

lux & tenebræ sunt diuisa. Quippe qui Deo adhæret, versatur in lumine: qui verò mundo adhæret, in tenebris est. Qua ex re, est hominis in hac vita sublimior perfectio, ita Deo vniri vt tota anima cum omnibus potentijs suis & viribus in Dominum Deum suum sit collecta, vt vnus fiat spiritus cum eo, & nihil meminerit nisi Deum, nihil sentiat vel intelligat nisi Deum, & omnes affectiones in amoris gaudio vnitæ, in sola Conditoris fruitione suauiter quiescant. Imago enim Dei in his tribus potentijs in anima expressa consistit, videlicet, ratione, memoria, & voluntate. Et quamdiu illæ ex toto, Deo impressæ non sunt, non est anima dei-formis iuxta primariam animæ creationem. Forma nempe animæ Deus est, cui debet imprimi, sicut cera sigillo, & signatum signo signatur. Hoc autem numquam plenè fit, nisi cum ratio perfectè iuxta capacitatem suam illuminatur ad cognitionem Dei, qui est summa veritas; & voluntas perfectè afficitur ad amandam summam bonitatem, & memoria plenè absorbetur ad intuendum & fruendum æterna felicitate, & ad
sua-

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 13
suauiter & delectabiliter in ea quie-
scendum. Et quia in horum consum-
mata adeptione consistit gloria beatitu-
dinis, quæ perficietur in patria; liquet
quòd istorum perfecta inchoatio est
perfectio in hac vita.

CAPVT IV.

*Qualiter operatio humana debeat
esse in solo intellectu, & non in
sensibus.*

FELIX ergo, qui per absterfionem
continuum phantasmatum & ima-
ginum, ac per introuersionem & inibi
per sursum-ductionem mentis in Deum,
tandem aliquando obliuiscitur phan-
tasmatum quodammodò, ac per hoc
consequenter operatur interiori nudo
ac simplici ac puro intellectu & affectu
circa obiectum simplicissimum Deum.
Omnia igitur phantasmata, species,
imagines, ac formas rerum omnium
citra Deum à mente reiicias, vt in solo
nudo intellectu & affectu ac voluntate
tuum pendeat exercitium circa Deum
intra te. Nempe finis omnium exerci-
tiorum

14 B. ALBERTI MAGNI
tiorum hic est, scilicet intendere &
quiescere in Domino Deo intra te per
purissimum intellectum, & deuotissi-
mum affectum sine phantasmatis &
implicationibus. Huiusmodi autem
exercitium non fit in organis carnis, &
sensibus exterioribus, sed per quod
quis homo est. homo verò quis est in-
tellectu & affectu. Et idcirco quamdiu
homo cum phantasmatis & sensibus
ludit, & eis insistit, videtur nondum
exisse motus & limites bestialitatis sue,
hoc est, illius quod cum bestiis habet
commune. Quia illæ per phantasmata
& per tales sensitivas seu sensibiles spe-
cies cognoscunt & afficiuntur, & non
aliter, eò quòd altiorem vim animæ
non habeant. Secus est de homine, se-
cundum intellectum & affectum & li-
berum arbitrium, ad Dei imaginem &
similitudinem creato; quibus debet
Deo immediatè, purè & nudè impri-
mi, & vniri, firmiterque inhaerere.
Quamobrem diabolus diligentissimè
& maximè conatur impedire illud ex-
ercitium, quantum potest, ex quo est
quodammodò præambulum & initium
vitæ æternæ, inuidens super hoc homi-
ni.

DE ADHÆRENDO DEO LIB. I 5
ni. Idcirco nititur semper mentem ho-
minis alienare à Domino Deo, nunc
per istas, nunc per illas tentationes seu
passiones, nunc sollicitudine superflua
& cura indiscreta, nunc turbatione, &
conuersatione dissoluta, curiositateque
irrationabili: nunc per studia librorum
subtilium, colloquia aliena, rumores &
nouitatem: nunc per aspera, nunc per
contraria, &c. Quæ tamen etsi non-
numquam leuia & tamquam nulla vi-
deantur peccata; tamen magna sunt
impedimenta huius sancti exercitij &
operis. Et ideò, etiam si utilia & neces-
saria visa fuerint, siue magna siue par-
ua, vt noxia & perniciofa illicò sunt re-
iicienda penitus, & à sensibus propel-
lenda. Summoperè igitur necessarium
est, vt audita, visa, facta, & dicta, & ce-
tera similia sine phantasmatis, imagi-
nibus & occupationibus recipiantur,
nec etiam ex consequenti vel antea vel
tunc super hoc phantasmata & impli-
cationes formentur & nutriantur. Et ita
quando phantasma non venit ad me-
moriam & mentem, tunc non impedit
hominem, siue in oratione, meditatio-
ne, & psalmodia, siue in alia quacum-
que

que operatione & exercitatione spiri-
tuali; nec rursus iteratò occurret ei. Et
sic expedite secureque te totum, etiam
plenè omnia & singula committe infal-
libili & certissimæ diuinæ prouidentia
cum silentio & quiete, & ipse pugnabit
pro te: & meliùs, honestiùs ac dulciùs
liberabit te & consolabitur, quàm si tu
semper die noctuque de hoc continuè
phantasiareris, & vana vagaque ac ca-
ptiua mente fatuè sic & sic, hinc & inde
discurreres errabundus, necnon mente
& corpore deficiens tempus perderes,
& vires stultè ac irrationabiliter consu-
meres. Cuncta ergo & singula, vnde-
cumque & qualitercumque occurren-
tia ortum habeant, sic accipe cum taci-
turnitate & tranquillitate æquanimi-
ter, quemadmodum de manu pater-
næ diuinæque prouidentia tibi veni-
rent. Nuda igitur te à phantasmatibus
omnibus rerum corporearum, iuxta
tui status & professionis exigentiam;
vt nuda mente & sincerè inhæreas ei
cui te multipliciter & totaliter deuo-
uisti, vt nihil quodammodò possibi-
le sit mediij inter animam tuam & ip-
sum, vt purè fixeque fluere possis à
vul-

DE ADMÆRENDO DEO LIB. 17
vulneribus humanitatis in lumen suæ
diuinitatis.

CAPVT V.

*Decordis puritate, quæ est præ
omnibus sectanda.*

SI igitur recto & securo tramite ac
breuiter ad finem beatitudinis viæ
& patriæ, gratiæ & gloriæ, peruenire
desideras & satagis; tunc intenta men-
te sedulò aspira ad perpetuam cordis
munditiam, & puritatem mentis, ac
sensuum tranquillitatem: atque cordis
affectum recollige, & iugiter defige
fursum in Dominum Deum. & inter
hæc abstrahe te à familiaribus tuis, &
ab omnibus hominibus, in quantum in
te est, & negotiis huiusmodi proposi-
tum tuum impediens; semper ca-
ptans opportunitatem, vbi & quando
possis locum, tempus, & modū reperi-
re quietis ac contemplationis, carpens
silentij secreta, præsentisque sæculi vi-
tare naufragia, necnon perstreptentis
mundi fugere perturbationes. Qua de
re omni tempore puritati, munditiæ, ac
quieti

quieti cordis principaliter stude: vt videlicet continuè, velut clausis carnalibus sensibus, in temetipsum conuertaris; & cordis ostia à formis & phantasmatibus sensibilibus, & imaginationibus terrenorum, quantum possibile est, habeas diligenter serata. Nempe cordis puritas, inter omnia exercitia spiritualia quodammodò (tamquam finalis intentio, & laborum omnium retributio, quam in hac vita spiritualis quisque & verè religiosus recipere consuevit) sibi vendicat principatû. Idcirco cor tuum, sensus, & affectum, cum omni diligentia, solertia & conatu, absolvas ab his omnibus quæ libertatem ipsius possent impedire; insuper ab omni re mundi possibilitatem habente alligandi & vincendi te. Sicque cunctas dispersiones cordis, & affectiones mentis, in vnum verum, simplex, & principalissimum bonum recolligere, & intra te tamquam in vno loco recollectas habere agoniza; ac per hoc rebus diuinis Deoque mente semper inhærere, atque derelicta fragilitate terrena cor ad superna in intimis tuis in Iesu Christo iugiter transformare conare. Quapropter si
inci-

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 19

incipis te nudare & purificare à phantasmatis & imaginibus, & simplificare & tranquillare fiducialiter in Domino Deo cor tuum & mentem tuam, vt haurias & sentias fontem diuini beneplaciti in omnibus interioribus tuis, & per bonam voluntatem sis Deo vnitus in intellectu; sufficit tibi hoc pro omni studio & lectione sacræ Scripturæ, & ad dilectionem Dei & proximi, vt vnctio docet. Omni igitur studio, conatu, & labore simplifica cor tuum, vt à phantasmatis immobilis & tranquillus conuertaris, & stes in Domino semper intra te, tamquã si anima tua sit in illo NUNC æternitatis, id est, diuinitatis, taliter scilicet, vt amore Iesu Christi, de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta teipsum deseras, & totum te Deo in omni tribulatione & euentu totaliter plenè committas, eiusque voluntati & beneplacito parere semper & patienter affectes. Quod vt fiat, necesse est, vt frequenter ad cor redeas, & in eo persistas; & ab omnibus, quantum possibile est, teipsum absoluas: mentis oculum semper in puritate & tranquillitate custodias: intellectum
à phan-

à phantasmatis & formis rerum infirmarum præferues: voluntatis affectum à curis terrenorum penitus absolvas, & summo vero bono amore feruido radicatus inhæreas: memoriam quoque iugiter habeas sursum eleuatam, & in ipso eodem vero summo bono ac solo essentiali & increato firmiter stabilitam: ita dumtaxat, vt tota anima cum omnibus potentiis & viribus suis in Deum recollecta, vnus fiat spiritus cum eo, in quo summa perfectio viæ consistere cognoscitur. Hæc verò vnitas spiritus & amoris est, quo homo omnibus votis supernæ & æternæ voluntati conformis efficitur, vt sit per gratiam, quod Deus est per naturam. Interea animaduertendum, quòd in eo ipso momento, quo quis suam Dei auxilio potest vincere voluntatem, id est, inordinatum amorem aut zelum à se ipso abiicere, sic scilicet, vt Domino Deo de omni sua necessitate audeat planè totaliter confidere; hoc ipso facto in tantum Deo complacet, vt suam ei gratiam largiatur, & per ipsam gratiam veram sentiat charitatem & dilectionem, omnem ambiguitatem & timorem

rem

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 21
rem expellentem, in Deo que confiden-
ter sperantem. Itaque nihil beatius esse
potest, quàm omnia in illo ponere, in
quo nullus est defectus. Proinde quam-
diu stas in te, & non stas, proiice te to-
tum in Deum securè; & suscipiet te, sa-
nabit & saluabit te. Hæc si continuè in-
tra te veraciter reuolueris, plus tibi ad
beatam vitam conferent, quàm omnes
diuitiæ, deliciae, honores, insuper &
omnis sapientia & scientia huius sæculi
fallacis, & corruptibilis mundi & vi-
tæ, etiam si in his excelleres omnes qui
vmquam fuerunt.

CAPVT VI.

*Quòd adherere debet homo deuotus
Deo, nudato intellectu & affectu.*

ET quia quantò magis te nudaueris
à phantasmatis & implicationi-
bus exterioribus mundanis & sensibi-
libus, tantò magis anima tua recupera-
bit vires & interiores sensus suos, vt sa-
pient ei quæ sursum sunt: disce ergo
abstinere à phantasmatis & imagini-
bus rerum corporalium; quia super
omnia

omnia placet Deo mens nuda ab huiusmodi formis & speciebus, cuius etiam deliciae sunt esse cum filiis hominum; videlicet qui à talibus occupationibus & distractionibus & passionibus tranquilla, pura & simplici mente sibi intendunt, vacant & adhærent. Alioquin si in talibus memoria, imaginatio & cogitatio tua sæpè vacat, necesse est, vel rebus nouis, vel reliquijs antiquorum deliniri, vel secundùm alia obiecta variè qualificari. Vnde Spiritus sanctus aufert se à cogitationibus quæ sunt sine intellectu. Verus itaque Iesu Christi amator sic debet esse vnitus intellectu per bonam voluntatem diuinæ voluntati & bonitati, & nudus ab omnibus phantasmatis & passionibus, vt non aduertat si derideatur, diligatur, vel quidquid sibi inferatur. Voluntas namque bona omnia complet, super omnia est. Vnde si voluntas adsit bona, & Deo in intellectu purè conformis & vnita fuerit, non nocet si caro & sensualitas & exterior homo moueatur ad malum, & torpeat ad bonum, aut etiam si interior homo torpet deuotionem affectare; sed tantùm fide & bona voluntate

luntate

luntate adhærere debet Deo in intellectu nudè. Et hoc facit, si omnem imperfectionem & nihilitatem suam animaduertat, & cognoscat bonum suum in solo Creatore consistere, & cum suis potentiis & viribus se ac cunctas creaturas relinquit, atque ex toto & totum se in Creatorem suum immergit; ita quòd omnes operationes suas dirigit purè ex toto in Dominum Deum suum, nec extra eum quidquam quærit, in quo percipit inuenisse omne bonum, & omnem felicitatem perfectionis. Et sic transformatur quodammodò in Deum, quòd nec cogitare, nec intelligere, nec amare, nec memorare potest, nisi Deum pariter & de Deo: creaturas autem alias & seipsum non videt, nisi tantum in Deo, nec diligit nisi solum Deum, nec memoratur de eis vel de se, nisi in Deo. Hæc verò cognitio veritatis semper facit animam humilem, seipsam, non alium iudicantem: sed econtrà mundana sapientia facit animam superbam, vanam, turgidam, & vento inflatam. Sit itaque hæc spiritualis & fundamentalis doctrina, quòd accedens ad Dei notitiam, seruitium & familia-

milia-

24 B. ALBERTI MAGNI
miliaritatem, & si vis Deum veraciter
possidere, necesse est, quod cor tuum
denudes omni amore sensibili, non
tantum cuiuscumque personæ, sed et-
iam cuiuscumque creaturæ; vt simplici
ac toto corde, secundum omne tuum
posse, tendas in Dominum Deum tuum
creatorem, liberè, absque omni du-
plicitate, cura & sollicitudine, plena
fiducia in sola eius prouidentia de
omnibus.

CAPVT VII.

*Qualiter cor sit recolligendum
intra se.*

PRÆTEREA, sicut dicitur in libro De
spiritu & anima cap. XXI. ascendere
ad Deum, hoc est intrare in seipsum.
Qui enim interiùs intrans, & intrinse-
cùs penetrans seipsum transcendit, ille
veraciter ad Deum ascendit. Ab huius
ergo mundi distractionibus cor no-
strum colligamus, & ad interiora gau-
dia reuocemus, vt aliquando in diuinæ
contemplationis lumine hoc figere va-
leamus. Nam hæc est vita & requies
cordis

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 25
cordis nostri, cum in Dei amore per
desiderium figitur, & eius consolatio-
ne suauiter reficitur. Sed quod in huius
rei experimentalı degustatione multi-
pliciter impedimur, & nequaquam ad
ipsum pertingere sufficiamus; ratio in
promptu est, quia mens humana solli-
citudinibus distracta, non intrat se per
memoriam, phantasmatibus obumbra-
ta; non redit ad se per intellectum, con-
cupiscentiis illecta; ad seipsam nequa-
quam reuertitur per desiderium suauitatis
internæ & lætitiæ spiritualis; ita
totaliter in his sensibilibus & præsentibus
iacens, non potest ad se tamquam
ad imaginem Dei intrare. Oportet ergo
& necesse est, vt cum humilitatis reue-
rentia ac fiducia nimia mens eleuet se
supra se & omne creatum per abnega-
tionem omnium, & vt dicat intra se:
Quem ex omnibus, & præ omnibus, &
super omnia quero, diligo, appeto, &
desidero, non est sensibilis neque ima-
ginabilis, sed super omne sensibile &
intelligibile: nullo vıquam sensu est
perceptibilis, sed pleno desiderio totus
desiderabilis: non insuper est figurabi-
lis, sed intimo affectu perfectissimè ap-
peti-

B

peti-

petibilis : non est æstimabilis, sed mundo corde totus affectibilis; quia super omnia amabilis & delectabilis, infinitæque bonitatis & perfectionis. Et tunc fertur in mentis caliginem, & altiùs intra se eleuatur, & profundius ingreditur. Et hic modus ascendendi vsque ad ænigmaticum contuitum sanctissimæ Trinitatis in vnitate, vnitatis in Trinitate, in Iesu Christo, tantò est ardentior, quantò vis ascendens illi est intimior; & tantò fructuosior, quantò affectu proximior. Quippe in spiritualibus illa sunt superiora quæ intimiora, quo ad experientias spirituales. Quapropter numquam desistas, numquã quiescas, donec futuræ illius plenitudinis aliquas (vt ita dicam) arrhas seu experientias degustes, & donec diuinæ suauitatis dulcedinem per quantulascumque primitias obtineas, & in odorem ipsius post eam currere non desinas, donec videas Deum deorum in Sion. In spiritali enim profectu, & cum Dei intra te vnione & adhesionem, non quiescas, nec retrocedas, donec affectus fueris quod intendis. Exemplum huius accipe in simili ab ascendentibus montem naturalem

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 27
turalem. Si enim spiritus noster, in his
quæ deorsum transeunt, se per cupidi-
nem immerferit ; statim per infinitas
distractiões & itinera obliqua rapitur,
& à se quodãmodò diuisus dissipatur,
& quasi in tot spargitur, quot ea sunt
quæ per desideria concupiscit. Hinc
motus sine stabilitate, cursus sine per-
uentione, labor sine requie. Si verò cor
& spiritus noster ab hac infimorum in-
finita distractiõe, quæ deorsum est, per
desiderium & amorem se traxerit, &
hæc infima deserens paulatim se intra
se in vnum immutabile sufficiens bo-
num colligens, secum esse didicerit, &
ei inseparabiliter quodam affectu in-
hæserit ; tantò ampliùs in vnum colli-
gitur & fortificatur, quantò magis ag-
nitione & desiderio sursum eleuatur, &
in ipso vero summo bono intra se habi-
tuatur, donec tandem omnino immu-
tabilis fiat, & ad illam veram vitam,
quæ ipse Dominus Deus est, immuta-
biliter perueniat: vt perpetuò, sine om-
ni mutabilitatis & temporis vicissitu-
dine, requiescat iam in illo intrinseco,
& quieto, ac secreto diuinitatis mane-
rio, perfectè collocatus intra se in Chri-

28 B. ALBERTI MAGNI
sto Iesu ; qui est via ad se venientibus,
veritas, & vita.

CAPVT VIII.

*Quomodo in quolibet euentu homo
deuotus se debeat Deo committere.*

CREDO iam & arbitror , quòd ex
hucusque deductis cognoscas,
quòd quantò magis magisque te nuda-
ueris à phantasmatis , & omnibus
rebus mundialibus & creatis , ac per
bonam voluntatem intellectu Deo vni-
tus fueris, tantò magis ad statum inno-
centiæ & perfectionis appropinquas.
Quo quid melius? quidve felicius ac
iucundius? Super omnia ergo valet, vt
teneas mentem nudam sine phantasma-
tibus & imaginibus, & à quibuscum-
que implicationibus, vt nec de mundo,
nec de amicis, nec de prosperis, nec de
aduersis, præsentibus, præteritis, vel
futuris, in te nec in alijs, nec etiam ni-
mis de proprijs peccatis solliciteri : sed
cum quadam puritatis simplicitate te
esse cum Deo extra mundum nudè co-
gita, ac si anima tua iam esset in æterni-
tate

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 29
tate extra corpus separata ; vtique non
tractaret sæcularia , nec curaret de statu
mundi, nec de pace, nec de guerra, nec
de sereno , nec de pluuia , & planè nec
de aliquo huius sæculi , sed soli Deo
conformiter totaliter intenderet, vaca-
ret, & inhæreret. Sic suo modo vel nunc
relinque corpus tuum , & omnia præ-
sentia & futura creata ; & defige aciem
mentis ac spiritus tui fixè, secundùm
omne tuum posse, nudè & expeditè, in
illud increatum lumen. Et sic ab om-
nibus phantasmatibus & inuolutioni-
bus ac obnubilationibus depuratus sit
spiritus tuus , tamquam angelus cor-
pori alligatus, qui per operationem car-
nis non impeditur , nec cogitationibus
vanis ac vagis implicatur. Fortificet er-
go se spiritus contra quascumque ten-
tationes, vexationes, iniurias, vt æqua-
nimiter inconcussè in vtraque fortuna
perseueret in Deo. Et cùm adest turba-
tio, aut acedia, vel mentis confusio, non
propterea insolescas , aut pusillanimis
sis, nec propter hoc curras ad orationes
vocales, aut alias consolationes; sed hoc
solùm, vt resuscites te per voluntatem
bonam in intellectu , vt adhæreas Deo
B 3 mente,

mente, velit nolit sensualitas corporis. Deuota namque anima sic debet esse cum Deo vnita, & suam voluntatem diuinæ voluntati tam conformem habere & facere, quòd se cum nulla creatura occupet, seu adhæreat, sicut dum non erat creata; ac si nihil sit præter solum Deum, & ipsam animam. Et sic vniuersa & singula æquanimiter de manu diuinæ prouidentia securè & infallibiliter accipiat, sustinens vniformiter in omnibus Dominum in patientia, tranquillitate, & silentio. Qua de re nudare mentem ab omnibus phantasmatibus super omnia valet ad vitam spiritualem, vt sis per bonam voluntatem vnitus Deo in intellectu & conformis. Prætereà nihil erit medium inter te & Deum: quod sic patet, quia nec res aliqua ab extra erit medium, cum per votum voluntariæ paupertatis ablata sit omnis rei possessio vsque ad vltimum; & per castitatis votum corpus, & per obedientiam voluntas & ipsa anima; & sic quodammodò nihil relinquitur, quod mediat inter te & Deum. Quòd autē Religiosus sis, probat professio ipsa, status tuus, & nunc habitus
tuus,

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 31
tuus, & tonsura, & similia huiusmodi:
sed an fictus, an verus Religiosus sis,
tu videris. Animaduerte ergo, quàm
grauiter de generes & pecces in Domi-
num Deum tuum, & in omnem eius
iustitiam, si secùs egeris, & creaturæ
potiùs quàm Creatori ipsi voluntate
& amore inhæseris, creaturam præpo-
nens Creatori.

CAPVT IX.

*Contemplatio in Deo, quatenus om-
nibus alijs exercitijs est præponenda.*

ET quia omnia citra Deum sunt ef-
fectus & opus ipsius Creatoris, ha-
bentia posse & esse, & quidquid sunt &
possunt, limitatum, & vt ex nihilo pro-
ducta nihilitatibus circumdata, & ex
se ad nihilum tendentia; necessariò mo-
mentis singulis suum existere, conser-
uari, operari, & si quid in eis est, & sic
per omnia ab ipso summo opifice Deo
recipiunt, tamquam verè ex seipsis sibi
& alijs insufficientia, ad cuius opera-
tionem sunt, sicut nihil ad aliquid, fini-
tum ad infinitum. Quapropter in solo

eo, & circa eum, & propter eum, & in eum sit omnis recta nostra contemplatio, vita, & operatio: qui etiam vno voluntatis nutu posset & sciret in infinitum omnibus modò creatis perfectiora producere. Nulla ergo, siue secundum intellectum, siue secundum affectum, contemplatio & amoris fruitio vtilior, perfectior, & felicior, quàm in ipso Deo creatore summo & vero bono; à quo, in quo, per quem, & ad quem omnia: sibi & omnibus sufficiens est in infinitum, qui omnium in se continet perfectiones simplicissimè ab æterno, in quo nihil quod non sit ipse: apud quem, & per quem, omnium instabilium stant causæ: in quo omnium mutabilium immutabiles manent origine, necnon omnium rationabilium, irrationabiliumque, atque temporalium in eo sempiternæ viuunt rationes: qui omnia complet, vniuersa singulaque se toto essentialiter implet: cuique rei intimior est & præsentior per essentiam, quàm res sibi ipsi: in quo omnia simul sunt vnita, & in eo sempiternè viuunt. Præterea si ex infirmitate, aut inusitatione intellectus, quis magis tenetur

netur

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 33
netur in creaturis contemplari, tunc
hæc optima, vera, & fructuosa contem-
platio videtur homini mortali possibi-
lis, vt saltem in cunctis suis contempla-
tionibus & meditationibus, siue circa
creaturas, siue circa Creatorem fiunt,
consurgat delectatio in ipso Creatore
Deo vno & trino intra se, vt inardescat
ignis diuini amoris, & veræ vitæ in se,
& in alijs, ad meritum felicitatis æter-
næ vitæ. Animaduertenda est etiam in
hoc differentia inter contemplationem
Catholicorum fidelium, & Philoso-
phorum gentilium: quia contemplatio
Philosophorum est propter perfectio-
nem contemplantis, & ideò sistit in in-
tellectu; & ita finis eorum in hoc est
cognitio intellectus. Sed contemplatio
Sanctorum, quæ est Catholicorum, est
propter amorem ipsius, scilicet contem-
plati Dei: idcirco non sistit in fine vlti-
mo in intellectu per cognitionem, sed
transit ad affectum per amorem. Vnde
Sancti in contemplatione sua habent
amorem Dei tamquam principaliter
intentum; quia felicius est etiam Do-
minum Iesum Christum cognoscere, &
habere spiritualiter per gratiam, quàm
B 5 sine

sine gratia corporaliter, vel etiam essentialiter. Porrò dum anima ab omnibus abstrahitur, & in seipsam reflectitur, contemplationis oculus dilatatur; & se scalam erigit, per quam transeat ad contemplandum Deum. Ex qua contemplatione anima inardescit ad bona cœlestia & diuina, & ad æterna; & omnia temporalia à longè prospicit tamquam nihil sint. Vnde quando in Deum procedimus per viam remotiōis; primò negamus ab eo omnia corporalia & sensibilia & imaginabilia; secundò, etiam intelligibilia; ad vltimum, hoc ipsum esse secundùm quod in creaturis remanet. Sic quantum ad statum viæ pertinet, optimè Deo coniungimur, secundùm Dionysium. Et hæc est caligo, quam Deus inhabitare dicitur, quam Moyses intrauit, ac per hanc ad lucem inaccessibilem. Verùm non prius quod spirituale, sed quod animale: ideò consueto ordine procedendum est à labore actionis ad quietem contemplationis, à virtutibus moralibus ad theoreticas & speculatiuas. Denique, ô anima mea, quid occuparis circa plurima superuacue, & semper in his eges? Intende &
ama

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 35
ama hoc vnum optimum bonum, in
quo omne bonum; & sufficit. Infelix
ergo, qui omnia scit præter ipsum &
habet, ipsum autem nescit. Et si hæc
omnia & ipsum sciat, non propter hoc,
sed propter ipsum beator. Vnde Ioan-
nis 17. *Hæc est vita eterna, ut cognoscant* Ioan. 17.
te, &c. & Propheta: *Satiabor cum appa-* Psal. 16.
ruerit gloria tua.

CAPVT X.

*Actualis deuotio & sensibilis non
tantum curanda est, sicut volun-
tate Deo adherere.*

PRÆTEREA non multum cures a-
ctualem deuotionem, aut sensibi-
lem dulcedinem, vel lacrymas; sed tan-
tum per bonam voluntatem in intelle-
ctu sis mente cum Deo intra te vnitus.
Quippe super omnia placet Deo mens
nuda à phantasmatis, id est, imagini-
bus, speciebus, ac similitudinibus re-
rum creatarum. Decet namque mona-
chum esse alienum ab omni creatura,
vt soli Deo intra se nudè & expeditè in-
tendat, vacet, & adhæreat. Quamobrem

abneges te metipsum, ut nudè sequaris Christum Dominum Deum tuum, qui verè pauper, obediens, castus, humiliatus est, & passus: in cuius etiam vita & morte multi scandalizati fuerunt, ut liquet ex decursu Euangelij. Præterea, anima separata à corpore non aduertit, quomodo aut quid agatur de suo corpore derelicto, siue comburatur, siue suspendatur, siue maledicatur; & nihil propter has iniurias corpori illatas contristatur; sed solum cogitat illud NUNC æternitatis, & illud vnum quod dixit Dominus in Euangelio necessarium. Sic & tu te habeas ad corpus tuum, quasi iam non sis in corpore; & cogita semper de æternitate animæ tuæ in Deo, & dirige sedulò cogitatum tuum in illud vnum de quo Christus dixit: *Porro vnum est necessarium.* & senties ex hoc magnam gratiam, ad mentis nuditatem & cordis simplificationem acquirendam. Verumtamen istud vnum est tibi præsentissimum, si te nudaueris à phantasmatibus, & quibuscumq; alijs implicationibus; moxque senties sic esse, videlicet te nuda & expedita mente vacare & adharere Deo;

Luc. 10.

Deo: & sic eris inuictus etiam in omnibus qualitercumque inferri possunt, sicut & sancti Martyres, Patres, & electi, beati que omnes: qui, despectis omnibus, solum cogitabant animæ securitatem & æternitatem in Deo; & ita armati intus, & per bonam voluntatem Deo vniti, omnia mundi spreuerunt, ac si omnino anima iam diuisa esset à corpore. Ex his ergo perpende, quantum potest bona voluntas cum Deo vnita, imò per illam animæ impressionem in Deo, vt per eius à carne virtualem & spiritualem diuisionem, anima quodammodò respiciat à longè hominem exteriorem suum tamquam non suum; & sic vilipendit omnia quæ inferuntur sibi vel carni suæ, ac si fierent alteri, vel non homini. Qui enim adharet Deo, vnus spiritus est cum eo. Numquam ergo audeas omnino coram Domino Deo tuo intra te aliquid cogitare, vel imaginari, quod coram hominibus erubesceres vel audiri, vel videri, propter Dei reuerentiam principalem. Est etiam hoc iustum, omnem tuum cogitatum & cogitationem ad solum Deum erigere; eumque, tamquam nihil aliud

præter ipsum sit, sola mentis acie intue-
ri, sicque inhærendo frui, quod est per-
fecta inchoatio vitæ futuræ.

CAPVT XI.

*Qualiter tentationibus sit resisten-
dum, & tribulationes qualiter
sustinenda.*

PROINDE nemo accedens ad Deum
vero & integro corde est, quin vexa-
tionibus & tentationibus probetur. Id-
circo in omnibus tentationibus vel hoc
obseruetur, vt si sentiatur, non consen-
tiatur, & patienter ac æquanimiter cum
humilitate & longanimitate portetur.
Si verò blasphemix sint & turpissimæ,
hoc omnino firmiter teneas, quòd ni-
hil melius aut veriùs contra easdem fa-
cere potes, quàm omnino huiusmodi
phantasias pro nihilo reputare: quam-
quam blasphemix nequissimæ & fœ-
dissimæ & horribiles sint, solùm non
cura eas, sed pro nihilo reputa & con-
temne, & tibi non imputa, nec velis tibi
super huiusmodi conscientiam for ma-
re. Fugiet proculdubidò inimicus, si eum
sic

fic & suas factiones contempseris. Superbus enim est valdè, non patitur se contemni & sperni. Omnino ergo talia penitus non curare, summum est remedium, sicut de muscis volantibus coram oculis contra voluntatem. Prouideat ergo seruus Iesu Christi, tam facile non importunè fugere à facie Domini, & hinc inde indignari, murmurare, & querulari super vnius muscæ vexatione, videlicet leuis tentationis, suspicionis, tristitiæ, & detractionis, insufficientiæ, & cuiuscumque aduersitatis, cùm sola manu bonæ voluntatis in Deum erectæ possunt omnia hæc fugari. Nempe per bonam voluntatem habet homo Deum in possessorem, sanctos Angelos custodes & protectores. Insuper & per bonam voluntatem omnis tentatio superatur, sicut musca manu de caluitie capitis fugatur. Pax ergo hominibus bonæ voluntatis. Proinde ergo nec aliquid ditius offertur Deo bona voluntate. Quippe bona voluntas in anima, est origo omnium bonorum, & omnium mater virtutum: quam qui habere incipit, securè habet quidquid ei ad benè viuendum opus est. Si ergo
volue-

40 B. ALBERTI MAGNI
volueris bonum, & non potes, factum
Deus compensat. Igitur secundum hoc
æterna lex incommutabili stabilitate
firmavit, ut in voluntate meritum sit; in
beatitudine, aut in miseria, præmium,
atque supplicium. Dilectio enim est
magna voluntas Deo seruiendi, dulcis
affectus Deo placendi, feruentissimum
desiderium Deo fruendi. Demum ten-
tari non est peccatum, sed materia exer-
cendæ virtutis, ut homo ad multa bona
proficiat tentatione, cum tota vita ho-
minis super terram tentatio censeatur.

CAPVT XII.

De amore Dei, quàm efficax sit.

ENIMVERO omnia supradiçta, &
quæcumque salutis necessaria, non
melius, nec propinquius, nec salubrius
perfici possunt, nisi per amorem: per
quem suppleri potest omnis necessarij
ad salutem indigentia; & in eo habetur
omnis boni abundantia, nec deest sum-
mi desiderij præsentia. Quippe solus
amor est, quo conuertimur ad Deum,
transformamur in Deum, adhæremus
Deo,

Deo, vnimur Deo, vt fimus vnus spiritus cum eo, & beatificemur hîc in gratia, & ibi in gloria, ab eo, & per eum. Amor enim ipse non quiescit, nisi in amato. quod fit, cùm obtinet ipsum possessione plenaria atque pacifica. Nempe amor ipse, qui & charitas, est via Dei ad homines, & via hominis ad Deum: & mansionem Deus habere non potest, vbi charitas non est. Si igitur charitatem habemus, Deum habemus, quia Deus charitas est. Proinde nihil amore acutius, nihil subtilius aut penetrabilius: nec quiescit, donec naturaliter totam amabilis penetrauerit virtutem & profunditatem ac totalitatem; & vnum se vult facere cum amato, & si fieri potest, vt hoc idem ipse sit quod amatum. Et ita nullum patitur medium inter se & obiectum dilectum quod amat, quod est Deus, sed vehementer tendit in eum: & idèd numquam quiescit, donec omnia transeat, & ad ipsum in ipsum veniat. Est enim amor ipse virtutis vnitiuæ & transformatiuæ, transformans amantem in amatum, & econtrâ, vt sit vnum amatorum in altero, & econuersò, in quantum intimiùs potest.

potest. Quod liquet primò quantum ad vires apprehensiuas, qualiter amatum sit in amante; videlicet in quantum dulciter & delectabiliter reuocatur in apprehensione amantis, & è regione, prout scilicet amans nititur singula que ad amatum pertinent, non superficialiter, sed intrinsecùs discernere, & quasi ad interiora eius ingredi. Sed quantum ad vires appetitiuas & affectiuas, amatum dicitur in amante, prout videlicet est in affectuosa eius complacentia, & in iucunda eius delectatione interiùs radicata: econuersò, amans est in amato, toto desiderio & conformitate secundùm idem velle & nolle, & in eodem gaudere & tristari, tamquam idem ipse. Trahit enim amor (*quia fortis est vt mors dilectio*) amantem extra se, & collocat eum in amato, faciens ei intimissimè inharere. Plus enim est anima vbi amat, quàm vbi animat; quia sic est in amato secundùm propriam naturam, rationem, & voluntatem: sed in eo quod animat, tantùm est secundùm quod est forma; quod etiam brutis conuenit. Non est ergo aliud quod nos ab exterioribus sensibilibus intra nos, &

exinde

Cant. 8.

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 43
exinde in Iesu Christi intima & diuina
trahit, quàm amor Christi, quàm desi-
derium dulcedinis Christi, ad sentien-
dum, percipiendum, & degustandum
præsentiã diuinitatis Christi. Non
itaque aliud est quàm amoris vis, quæ
etiam animam de terris ad fastigia cæli
celsa perducit. Nec ad summam bea-
titudinem quis peruenire potest, nisi
amore & desiderio prouocante. Ipse et-
iam amor est vita animæ, vestis nuptia-
lis, & perfectio ipsius, in quo omnis lex
& Prophetæ, & Domini edictum pen-
det. Vnde Apostolus ad Romanos:
Plenitudo legis est dilectio. Et prima ad Rom. 13.
Timotheum: *Finis precepti est charitas.* 1. Tim. 1.

CAPVT XIII.

*Orationis qualitas & utilitas: &
quomodo cor sit recolligendum in-
tra se.*

PRÆTEREA, cùm ad hæc & ad quæ-
cumque alia bona omnino simus ex
nobis insufficientes, nec aliquid de no-
bis ipsi Domino Deo (à quo solo omne
bonum) exhibere possumus, quod non
sit

fit prius suum, solo vno excepto, quod
superest; quemadmodum ipse per se
benedicto suo ore etiam & exemplo
nos instruere dignatus est; vt videlicet
in omni casu & euentu ad ipsam ora-
tionem recurramus, sicut rei, miseri,
pauperes, mendici, infirmi, inopes, sub-
diti, serui, & filij, ac totaliter in nobis
ipsis desolati, humillima mentis pro-
stratione, in timore & amore, recollectè
& compositè, maturo, vero, nudoque
affectu erubescentiæ, cum magnitudi-
ne desiderij & ardore, necnon in gemitu
cordis, & simplicitate & sinceritate
mentis, supplicemus & exponamus ipsi
plena cum fiducia vndique nobis im-
minentia pericula; ita dumtaxat, vt ex-
peditè, securè, & nudè nos ei totaliter
vsque ad vltimum fideliter committa-
mus, & offeramus, tamquam verè &
per omnia sui, nihil nobis ipsis reser-
uantes, vt impleatur in nobis illud
beati patris Isaac, qui loquitur de hac
ipsa oratione, dicens: Tunc erimus
vnum in Deo, & Dominus Deus erit
in nobis omnia in omnibus & solus,
quando illa sua perfecta dilectio, qua
prior ille nos dilexit, in nostri quoque
cordis

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 45
cordis transferit affectum. Quod ita
fiet, cū nobis omnis amor, omne de-
siderium, omne studium, omnis cona-
tus, denique omnis cogitatio nostra,
omneque quod videmus, loquimur,
quodque speramus, Deus erit; illaque
vnitas quæ nunc est. Patris cum Filio, &
Filij cum Patre, in nostrum fuerit sen-
sum mentemque transfusa: vt quem-
admodum ille nos sincera & pura at-
que indissolubili charitate diligit, nos
quoque ei perpetua & inseparabili di-
lectione iungamur; ita scilicet eidem
copulati, vt quidquid speramus, quid-
quid intelligimus, quidquid loquimur
& oramus, Deus sit. Hæc ergo intentio,
hic conatus, & finis spiritualis hominis
esse debet, vt imaginem futuræ beatitu-
dinis in hoc corruptibili corpore possi-
dere mereatur, & quodamodò arrham
illius cælestis beatitudinis & conuersa-
tionis & gloriæ incipiat in hoc sæculo
prægustare. Hic inquam finis totius
perfectionis est, vt eò vsque extenuata
mens ab omni situ carnali, ad spiritua-
lia quotidie sublimeretur, donec omnis
conuersatio, omnisque voluntas cor-
dis, vna & iugis efficiatur oratio.
Cumque

Cumque ita mens, deposita face terrena, ad Deum, in quo solo semper defixa debet esse intentio spiritualis hominis, respirauerit (cui ab illo summo bono vel parua separatio, mors præsens ac perniciosissimus interitus est credendus) præmissaque fuerit tranquillitate fundata, vel ab omnium carnalium passionum nexibus absoluta, & illi vni summoque bono tenacissima adhæserit intentione, Apostolicum illud implebit: *Sine intermissione orate, & in omni loco, leuantes puras manus, sine ira & disceptatione.* Hac enim puritate (si dici potest) sensu mentis absorpto, ac de terreno situ ad spiritualem siue angelicam similitudinem transformato, quidquid in se receperit, quidquid tractauerit, quidquid egerit, purissima atque sincerissima oratio erit. Hæc proinde si continuaueris indisruptè, quemadmodum vsque ab initio differuimus, erit tibi in tua introversione & recollectione iam facile ac promptum contemplari ac frui, sicut viuere in natura.

1. Theff. 5.

1. Tim. 2.

CAPVT XIV.

*Conscientiæ attestatio in omni
iudicio requirenda est.*

DEMVM ad spiritualementis perfectionem, puritatem, & tranquillitatem in Deo consequendam, non mediocriter ad hoc proficere videtur, vt in omni quod de nobis dicitur, sentitur, & agitur, semper tacitè ad interiora mentis arcana recurramus; & inibi ab omnibus alijs abstracti, & intra nos totaliter recollecti, statuamus nos in cognitionem veritatis ante nos, & vtique inueniemus atque videbimus penitus nihil proficere nobis, sed plurimum obesse, si laudati vel honorati ab extra fuerimus, & ab intra in veritatis cognitione de nobis culpabiles & rei existimus. Et sicut tunc nihil prodest, si quempiam ab extra homines laudant, & conscientia ab intra accusat: ita è regione nihil obest, si ab extra quis contemptus, vituperatus, & persecutus fuerit, ab intra tantum innocens, irreprehensibilis, & innoxius existat: imò
quàm

quàm plurimum super hæc cum patientia, & silentio, & quiete, non immeritò in Domino gratulari habet: siquidem nulla nocebit aduersitas, vbi non dominatur iniquitas. Et sicut nullum malum impunitum, ita nullum bonum irremuneratum. Neque cum hypocritis velimus mercedem & præmium expectare, vel recipere ab hominibus: sed solùm à Domino Deo, non in præfenti, sed in futuro; non transitorio in tempore, sed in æternitate. Liquet ergo, quòd nec maius aliquid, nec melius, quàm semper in omni tribulatione & euentu ire ad interiora mentis secreta, & ibi inuocare ipsum Dominum Iesum Christum, adiutorem in tentationibus & tribulationibus; ac inibi humiliari in confessione peccati, & laudare ipsum Deum & Patrem, corripientem & consolantem: insuper & omnia & singula, in se vel in alijs, prospera siue aduersa, æquanimiter accipere, expeditè & securè, de manu suæ infallibilis prouidentiae aut dispositionis ordinatæ. Ex quibus sequitur etiam peccatorum remissio, amaritudinis expressio, collatio dulcedinis & securitatis, infusio gratiæ
& mi-

& misericordiæ, attractio & corroboratio familiaritatis, atque abundans in ipso consolatio, firmaque adhæsiō & unio. Sed nec velimus imitari eos, qui per hypocrisim, & more Pharisæico, se ipsos cariùs & aliter videri, haberi & apparere ab extra coram hominibus satagunt, quàm ab intra in veritate de se didicerunt: quod quidem extremæ dementiæ est, sic videlicet quærere, appetere aut expetere laudem humanam vel gloriam à se vel ab alijs, cùm nihilominùs interiùs repletus sit illecebris & peccatis grauiſſimis. Et certè qui post huiusmodi vanissima currit, fugient ab eo prædicta bona, & dedecus incurret. Semper ergo præ oculis tuis habeas mala tua, & inidoneitatem tuam, & cognosce te, vt humilieris; & tamquam peripsa indignissimum, vilissimum, abiectissimumque ab omnibus haberi non refugias, propter grauiſſima peccata & maxima mala tua. Quæ de re reputa te inter alios, vt scoriam inter aurum, zizaniam inter triticum, paleam inter grana, lupum inter oues, satan inter filios Dei. Sed nec velis reuereri ab alijs, alijsque præferri: imò
 C potius

Pfal 9.

Isaia 3.

Luc. 6.

potiùs toto corde & spiritu fuge virus huius pestilentia, venenum laudis, reputationem iactantia & ostentationis; ne videlicet, iuxta Prophetam, laudetur peccator in desideriis anime sua. Et Isaia tertio: *Qui beatum te dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant.* Et Dominus Lucae sexto: *Va cum benedixerint vobis homines.*

CAPVT XV.

Contemptus sui, qualiter causetur in homine, & quàm utilis sit.

PROINDE quantò quis vilitatis suae cognitor est, tantò plus & limpidiùs diuinæ maiestatis est inspector: & quantò aliquis propter Deum, veritatem & iustitiam, sibi ipsi in oculis suis est vilior, tantò in oculis Dei est pretiosior. Quapropter studeamus toto desiderij conatu nos vilissimos reputare, & credere indignos omni beneficio; nobis displicere, soli Deo placere, ab alijs indignissimi & vilissimi reputari: insuper super tribulationibus, afflictionibus, & iniurijs non moueri, nec super huiusmodi

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 5.
modi inferentes conturbari, nec cogitationibus contra eos inuolui, vel indignari; sed æquo animo credere velis, te cunctis iniurijs, vilipensionibus, flagellis, & derelictionibus esse dignum. Nam reverà, qui verè secundùm Deum pœnitet & luget, ille ab omnibus honorari ac diligi abhorret, nec subterfugit nec renuit se quodammodò odiri, conculcari, despici, vsque in finem; vt verè humilietur, & puro corde soli Domino Deo sincerè adhæreat. Verumtamen ad Dominum Deum solùm diligendum, & seipsum super omnia abhorrendum, & ab alijs appetere vilipendi, non requiritur labor extrinsecus, nec corporis valetudo, sed potiùs solitudo corporis, labor cordis, & quies mentis; vt scilicet labore cordis, & affectione mentis intimæ surgat, & corporaliter se ab illis infimis euellat, & sic ad cœlestia & diuina surgat & ascendat. Nempe hoc facientes, mutamus nos in Deum: & præcipuè tunc fit, quando ex corde eligimus, sine iudicio, damnatione & contemptu proximi, nos vt peripsa & opprobrium ab omnibus æstimari, imò ab omnibus tamquam

52 B. ALBERTI MAGNI
lutum fœdum abhorreri, quàm quibuscumque deliciis abundare, vel ab hominibus honorari aut eleuari, seu qualicumque corporali & transitoria sospitate vel commodo perfrui; nec aliam præsentis huius mortalitatis & corporalis vitæ consolationem desiderare, quàm nostras offensiones, culpas, & peccata sine intermissione lugere, deplangere, & plorare; perfectè nos vilipendere & annihilare, & de die in diem ab alijs magis magisque viliores haberi, & in omni vilitate indigni in nostris oculis quotidie fieri, vt soli Deo placeamus, eumque solum diligamus, sicque ei adhæreamus: nec circa aliquid velimus affici, nisi solùm circa ipsum Dominum Iesum Christum, qui solus iaceat in nostro affectu; nec de vlllo sollicitari & curare, nisi de ipso, in cuius ditione & prouidentia vniuersa & singula currunt & subsistunt. Non ergo tuum erit amodò deliciari, sed verè toto corde lugere. Quamobrem, si non luges, propter hoc luge: si verò luges, propter hoc magis lamentare, quia doloris causam tibi superinduxisti, propter tuas offensiones maximas & peccata

cata

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 53
cata infinita. Sicut ergo non sollicitudi-
nem gerit super spiculatorum disposi-
tionem, qui sententiam suscipit con-
demnatus; sic qui lamentatur, & effica-
citer luget, neque delicijs, neque iræ,
aut gloriæ, vel indignationi, vel huius-
modi aliquando attendat. Et sicut alia
cuium, alia sunt damnatorum habita-
cula; ita lugentium, & habentium ad
pœnam obligantia delicta, statio & in-
stitutio ab innoxijs & non obligatis
aliena penitus debet esse & remota.
Alioquin non esset differentia rei ob-
noxij & innocentis, in compensatione
& satisfactionis pœna, quæ tamen ma-
gna erat in prævaricationis culpa; &
liberior esset iniustitia, quàm innocen-
tia. Omnia ergo abneganda, omnia con-
temnenda, omnia excutienda & vitan-
da, vt plena fide bonum luctui pœni-
tentiæ iaciatur fundamentum. Igitur in
veritate Iesum Christum diligens, &
post eum lugens, & eum in corde & in
corpore portans, in veritate dolorem de
suis peccatis & offensionibus habens,
in veritate futurum regnum percipere
inquirens, necnon in vera fide memo-
riam tormentorum & iudicij æterni

possidens, & sui exitus timorem & memoriam firmiter perfecteque reassumens, non ulterius conabitur, nec curabit, nec sollicitus erit de aliquo alio. Propter quod qui ad beatam impassibilitatem & ad Deum currere festinat, omni die in qua non maledicitur & contemnitur, se multum damnum arbitretur sustinuisse. Impassibilitas autem est, à vitijs & passionibus libertas, cordis munditia, & virtutum ornatus. Æstima igitur te iam mortuum, quem non ambigis de necessitate moriturum. Et postremum argumentum omnium cogitationum, locutionum, operum tuorum, an secundum Deum sint, sit tibi indicium hoc, videlicet si his magis humilis, & intra te, & in Deo plus recollectus & confortatus fueris. Si autem aliter in te repereris, suspectum tibi sit, ne non sit secundum Deum, nec sibi acceptum, nec tibi proficuum.

CAPVT XVI.

*Prouidentia Dei, qualiter ad
omnia se extendat.*

VERVMTAMEN, vt iuxta præfata, sine impedimento, expeditè, securè & nudè in Dominum Deum nostrum liberè & tranquillè feramur, coniungamur & vniamur, ei que firmiter adhæreamus, æquanimiter in prosperis & aduersis, in vita siue in morte; opus est, vt cuncta & singula indiscussæ suæ infallibili prouidentia indubiè committamus & certissimè. Nec mirum, cum ipse solus sit qui omnibus dat esse, posse, & operari, id est, substantiam, virtutem, & operationem, speciem, modum, & ordinem in numero, pondere, & mensura. Præsertim cum sicut opus artis præsupponit opus naturæ; ita opus naturæ præsupponit opus Dei creatantis, conseruantis, ordinantis, & administrantis: eò quòd ipsius solius sit infinita potentia, sapientia, bonitas, & essentialis misericordia, iustitia, & veritas, charitasque, immutabilis æter-

nitas & immensitas. Nulla ergo res potest propria virtute subsistere, nec agere, nisi agat in virtute ipsius Dei, scilicet primi mouentis, primi principij, qui est causa omnis actionis, & operatur in omni agente. Quippe quantum ad rationem ordinis pertinet, Deus immediatè omnibus prouidet, & vsque ad vltima singularia. Nihil igitur à maximo vsque ad minimum sempiternam Dei prouidentiam effugit, nec declinat etiam, siue in naturalibus, siue in voluntarijs, siue in casualibus, siue in fortuitis nec de se intentis. Sed nec aliquid Deus facere potest, quin sub ordinem suæ prouidentia cadat; sicut non potest facere aliquid, quod eius operationi non subdatur. Extendit igitur se prouidentia diuina ad omnia & singula, etiam vsque ad hominum cogitata.

1. Pet. 5.

Psal. 54.

Eccli. 2.

Petri 5. Omnem sollicitudinem vestram proicietes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Et rursus Propheta: Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Et Ecclesiastici secundo: Respiciite filij hominum, & scitote, quia nullus sperauit in Domino, & confusus est; perman-
sit

fit in mandatis eius, & derelictus est. Et Dominus ait: Nolite solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus? Quidquid ergo, & quantumcumque magnum à Deo sperare possumus, erimus sine dubio accepturi, secundum illud Deuteronomij: Omnem locum quem calcaverit pes vester, vester erit. Quia quantumcumque desiderare quis poterit, tantum est accepturus: & quatenus fiducia pedem porrexerit, eatenus possidebit. Vnde Bernardus: Auctor omnium Deus tantæ abundat visceribus pietatis, ut ad quantumcumque gratiam fiducia sinum extendere poterimus, tantum erimus sine dubio accepturi. Vnde Marci 11. Quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Porro quantò hæc fiducia in Deum fortior est & instantior, & quantò in Deo cum humilitate & reuerentia se violentiùs erigit; tantò securiùs, & abundantius, & citiùs, quod sperabat, impetrabit ac obrinebit. At verò, si inter hæc propter multitudinem & magnitudinem peccatorum fiducia in Deum se erigere tependo retardat; animaduertat qui huiusmodi est, quòd

58 B. ALBERTI MAGNI
omnia possibilis sunt apud Deum: &
quod vult, necesse est quòd fiat; &
quod non vult, impossibile est vt fiat:
& quòd tam facile est ei, tam innume-
rabilia peccata, quantumcumque enor-
mia, remittere & delere, sicut vnum
peccatum. Et sicut peccator non potest,
quantum in se est, ab innumerabilibus
peccatis surgere, & se ab eis excutere
& absoluere, sic nec ab vno peccato.

2. Cor. 3. Non enim possumus non solùm face-
re, sed nec cogitare bonum à nobis,
quasi ex nobis, sed hoc ex Deo est.
Attamen vtique multò periculosius est,
pluribus irretitum esse peccatis, ceteris
paribus, quàm vno solo: quia nullum
malum impunitum, & cuique peccato
mortali deberur infinita pœna; & hoc
de rigore iustitiæ, eò quòd quodlibet
tale peccatum sit contra Deum, qui est
actu infinitæ reuerentiæ, dignitatis, &
honorificentia. Præterea, secundùm
Apostolum, scit Dominus qui sunt
eius. & impossibile est aliquem illorum
perire, inter quoscumque anfractus &
fluctus errorum, scandalorum, schi-
smatum, persecutionũ, discordiarum,
hæresum, tribulationum, aduersitatum,
atque

DE ADHÆRENDO DEO LIB. 59
atque tentationum qualiumcumque,
eò quòd numerus electorum suorum,
& terminus meritorum sit æternaliter
& immutabiliter ab eo præuisus; in
tantum, vt etiam omnia bona & mala,
propria & aliena, prospera & aduersa
eis cooperentur in bonum; nisi fortè in
hoc quòd gloriosiores & probatiores
appareant in aduersis. Securè ergo &
expeditè cuncta & singula committa-
mus, plena cum fiducia, diuinæ prou-
dentia, quæ idcirco permittit mala
qualiacumque qualitercumque fieri: &
bonum est, & benè fit, vt finat ea fieri:
nec fierent nisi permitteret ea fieri: nec
aliter nec plus fieri possunt, nisi in
quantum permittit; quia scit, potest, &
vult ea in melius conuertere & dispo-
nere. Sicut enim eius operatione, om-
nia bona fiunt; sic eius permissione om-
nia mala, bona fiunt: vt certè ex hoc
appareat eius potentia, sapientia, cle-
mentia per reparatorem Christum, mi-
sericordia & iustitia, virtus gratiæ, &
defectus naturæ, pulchritudo vniuersi
comparatione oppositorum, laus bono-
rum, reproborum malitia atque pœna.
Similiter in peccatore conuerso con-

60 B. ALB. MAGNI DE ADHÆR. DEO LIB.
tricio, confessio, & pœnitentia, mansue-
tudo Dei, pietas, & charitas, lausque
eius, & bonitas. Non tamen eis semper
cedit in bonum, qui malè agunt: sed vt
communiter in periculum magnum, &
maximum malum, priuationis scilicet
gratiæ & gloriæ, & incurfionis culpæ
& pœnæ; nonnumquam etiã æternæ,
à qua nos custodiat IESVS CHRISTVS.
Amen.

VITA